

■ Uvodnik

Poštovane čitateljice, poštovani čitatelji,

izdanje Hrvatskog časopisa za osiguranje izlazi u trenutku kada globalno gospodarstvo prolazi kroz značajne promjene i suočava se s nizom izazova koji oblikuju poslovno okruženje.

Svjetsko gospodarstvo i dalje balansira između oporavka i usporavanja, a inflacijski pritisci, još uvijek relativno visoke kamatne stope u razvijenim gospodarstvima te fragmentacija globalnih tržišta snažno oblikuju poslovno okruženje. Carinski ratovi, osobito između velikih gospodarstava, dodatno usložnjavaju međunarodne trgovinske tokove, dok rastući geopolitički rizici – od agresije na Ukrajinu, sukoba na Bliskom istoku do tenzija u Indo-Pacifiku – stvaraju nove neizvjesnosti za sve sudionike tržišta. Jedan od ključnih faktora koji utječu na globalno gospodarstvo su eskalirajuće trgovinske napetosti, posebno između Sjedinjenih Američkih Država i Kine. Nove carine i protekcionističke mjere dovode do smanjenja trgovinske razmjene, što dodatno usporava gospodarski rast i povećava neizvjesnost na tržištima. Jedan od značajnih utjecaja carinskih ratova na Europu je usporavanje izvoza i narušavanje integriteta globalnih lanaca opskrbe, što posebno pogađa industrijski snažne ekonomije poput Njemačke, Italije i Francuske. Europska unija, suočena s izazovima vanjske trgovine, aktivno traži unutarne razvojne potencijale kako bi ojačala svoju ekonomsku autonomiju i konkurentnost. U tom kontekstu posebno je važan Daghi Report iz 2024. godine koji poziva na ubrzanje kapitalnih tržišnih unija, jačanje zajedničkih investicijskih fondova, digitalnu transformaciju te strateško ulaganje u zelene tehnologije i umjetnu inteligenciju. Ove inicijative imaju potencijal dodatno osnažiti financijsku i osigurateljnu industriju EU-a, stvarajući okvir za sigurniji, otporniji i inovativniji gospodarski prostor. Ipak, dojam je da se Europa ponovno „skriva“ iza inicijativa, rasprava, regulacije i velikih riječi, a promjene u gospodarstvu i suštinska integracija europskog tržišta izostaje.

Industrija osiguranja, koja po prirodi svog poslovanja pruža stabilnost u uvjetima nesigurnosti, suočava se s nizom prilagodbi. Povećani rizici zahtijevaju sofisticiranije modele upravljanja i ocjene rizika, a regulatorni okvir kontinuirano evoluirao kako bi odgovorio na nove izazove održivosti, digitalizacije i sigurnosti podataka. Upravo u ovakvim vremenima važnost uloge osiguratelja kao zaštitnika financijske sigurnosti dolazi u prvi plan. Promjene u globalnim lancima opskrbe, volatilitet financijskih tržišta i rastući geopolitički rizici zahtijevaju od osiguratelja da preispitaju svoje

modele upravljanja rizicima i prilagode se novim uvjetima poslovanja. Hrvatsko tržište osiguranja, premda malo i donekle izolirano, nije pošteđeno ovih utjecaja i prelijevanja na ukupno gospodarstvo i učinke po financijske tržišta te ulaganja osiguratelja.

U ovom broju časopisa, autori analiziraju različite aspekte koji su od ključne važnosti za industriju osiguranja u ovom dinamičnom okruženju. Teme uključuju kolektivno ugovaranje osiguranja, inkluzivno osiguranje za stariju populaciju, pravne aspekte odgovornosti za štete, izazove slobode pružanja usluga osiguranja unutar Europske unije, zaštitu morskog okoliša kroz pomorsko osiguranje, štednju za starost te utjecaj genetskog testiranja na životno osiguranje.

Svaki od ovih radova pruža vrijedan uvid u aktualne izazove i mogućnosti unutar industrije osiguranja, te potiče na razmišljanje o budućim smjerovima razvoja i prilagodbe u kontekstu globalnih promjena.

Ovaj broj donosi osam stručnih i znanstvenih radova koji se bave važnim pitanjima za djelatnost osiguranja danas i u budućnosti:

- Prof. dr. Nataša Petrović Tomić i Dr. Nenad Grujić u radu Kolektivno ugovaranje osiguranja od strane banaka – kanal distribucije i faktor opismenjavanja korisnika osiguranja analiziraju kako banke kroz kolektivne ugovore mogu pridonijeti širenju financijske pismenosti među osiguranicima.
- Izv. prof. dr. sc. Maja Mihelja Žaja u tekstu Izazovi inkluzivnog osiguranja u jačanju financijske sigurnosti i dobrobiti u trećoj životnoj dobi istražuje potencijale i izazove razvoja inkluzivnog osiguranja za starije populacije.
- Dr. sc. Maja Bukovac Puvača u radu Životinje u hrvatskom odštetnom pravu – odgovornost za štete od i štete na životinjama daje detaljan pregled pravne prakse vezane uz odgovornost za štete koje uključuju životinje.
- Ivica Veselić, dipl. iur. kroz članak Je li se zatvorio krug u sporovima neimovinske štete u odnosu na početak tijeka zateznih kamata? raspravlja o aktualnim dilemama i pravnim rješenjima u području naknade neimovinske štete.
- Tanja Margaletić, mag. iur. u radu Izazovi primjene modela slobode pružanja usluga osiguranja na jedinstvenom tržištu Europske unije razmatra pravne i regulatorne prepreke koje i dalje ograničavaju potpuno funkcioniranje ovog načela.

- Martina Špoljarić, dipl. iur. u članku Zaštita morskog okoliša od onečišćenja kroz instrument pomorskog osiguranja i zakonodavnu regulativu fokusira se na važnost osigurateljnih instrumenata u zaštiti okoliša.
- Doc. dr. sc. Danijel Knežević i Dinko Mandurić, mag. oec., MBA u radu Štednja za starost u Republici Hrvatskoj analiziraju aktualne modele štednje za mirovinu i predlažu smjernice za njihovo unapređenje.
- Ivana Šabarić, bacc. oec., u članku Genetsko testiranje u životnom osiguranju: izazovi, prilike i budućnost donosi analizu utjecaja sve dostupnijih genetskih testova na praksu ugovaranja životnog osiguranja.

Svaki od ovih radova donosi vrijedan doprinos aktualnoj znanstvenoj i stručnoj raspravi o budućnosti industrije osiguranja u promjenjivom okruženju. Nadamo se da će ovo izdanje potaknuti nova promišljanja i dodatno obogatiti vašu stručnu praksu.

Želim vam ugodno čitanje!

Jakša Krišto